

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
hovrätterna och vissa lagar i anslutning till den**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag som gäller hovrätternas organisationsform skall stiftas. I lagen skall bl.a. ingå en förteckning över hovrätterna, hovrätternas uppgifter, domartjänsterna vid hovrätterna jämte behörighetsvillkor och utnämningsförfaranden samt ett specificerat bemyndigande att utfärda förordning. Lagförslaget innehåller sålunda i samlad form de stadganden om hovrätternas organisationsform som för närvarande ingår i flera olika författningar. Propositionen ansluter sig till den pågående reformen av rättegångsförfarandet vid hovrätterna, som förutsätter att hovrätternas interna organisation och arbetsmetoder ändras.

De nuvarande sex hovrätterna kommer också i framtiden att vara allmänna överrätter. Hovrätternas domkretsar skall kunna fast-

ställas genom statsrådsbeslut i stället för som nu genom förordning. Propositionen innehåller också ett förslag om inrättande av hovrättslagmanstjänster. En hovrättslagman skall leda arbetet vid en hovrätts avdelning.

I propositionen föreslås att en särskild lag skall stiftas om det förfarande som skall iakttas när hovrättslagmanstjänsterna besätts första gången. Enligt förslaget utnämns hovrättslagmannen av republikens president på hovrättens framställning, om vilken högsta domstolen avger sitt utlåtande.

Lagarna ansluter sig till 1994 års budget. Lagen om utnämning av hovrättslagmän när tjänsterna besätts första gången avses träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst och de övriga lagarna den 1 mars 1994.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt 55 § regeringsformen stadgas om de allmänna över- och underrätterna i lag. I början av självständighetstiden gavs emellertid en lag som gällde enbart högsta domstolen. De dåvarande hovrätterna liksom också underrätterna fortsatte sin verksamhet utan ny lagstiftning. Senare har författningar om organisationsformen utfärdats i fråga om underrätterna. Vid ingången av december 1993, när underrättsreformen genomförs, ersätts dessa författningar av tingsrättslagen och tingsrättsförordningen. Hittills har det inte funnits någon särskild lag om hovrätterna, utan de grundläggande stadganden om hovrätterna

som finns på lagnivå ingår alljämt i rättegångsbalken. Övriga stadganden om hovrätternas organisationsform ingår i lagen om tjänster vid hovrätterna (319/76) och förordningen om hovrätterna (288/52). Om inrättandet av Helsingfors hovrätt har dessutom stadgats genom en särskild lag (18/52) och om inrättandet av Kouvola och Rovaniemi hovrätter genom lagen om inrättande av två nya hovrätter (318/76).

De grundläggande stadganden om hovrätternas organisationsform som ingår i ovan nämnda författningar har i förslaget samlats i en enda lag och närmare stadganden skall ingå i den förordning som utfärdas med stöd av den. Som allmänna överrätter fungerar fortfarande

Åbo, Vasa, Östra Finlands, Helsingfors, Kouvola och Rovaniemi hovrätter.

När Finland den 10 maj 1990 anslöt sig till Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 19/90) gjorde det en reservation mot konventionen till den del den har ansetts förutsätta muntliga förhandlingar i fullföljdsdomstolar. Den hovrättskommission som justitieministeriet tillsatte 1989 beaktar i sitt betänkande (kommittébetänkande 1992:20) de krav som människorättskonventionen ställer på rättegångsförfarandet och föreslår betydande ändringar i hovrätternas rättegångsförfarande. Antalet muntliga förhandlingar ökar väsentligt. Ändringar föreslås också i de domföra samsammansättningarna. Genom att rättegångsförfarandet i hovrätterna revideras kommer den ovan nämnda reservationen mot människorättskonventionen lättare att kunna slopas.

Utvecklandet av rättegångsförfarandet kräver ändringar i hovrätternas organisation. En förkortning av behandlingstiderna förutsätter att hovrätternas organisation och arbetsmetoder utvecklas. Innehållet i den gällande förordningen om hovrätterna och i hovrätternas arbetsordning är föråldrat både med tanke på nuvarande förhållanden och kommande reformer. Redan reformen av rättegångsförfarandet i underrätterna, som genomförs vid ingången av december 1993, kommer att ändra förfarandet i hovrätterna.

Vid ingången av 1993 övergick hovrätterna till resultatstyrning. Den gällande förordningen om hovrätterna och bestämmelserna i hovrätternas gemensamma arbetsordning är alltför detaljerade och rigida i en förvaltning som grundar sig på resultatstyrning och därför kräver en smidigare organisation för att resultatmålen, som utgör en väsentlig del av resultatstyrningen, skall kunna uppnås. Avsikten är att genom den föreslagna lagen och stadgandena i det därtill hörande förordningsutkastet öka hovrätternas möjlighet att organisera sin verksamhet så ändamålsenligt som möjligt.

I hovrättslagen räknas de domartjänster upp som hör till hovrätten, dvs. förutom presidenttjänsten tjänsterna som hovrättslagman såsom chef för en avdelning samt hovrättsrådstjänsterna. Beträffande de sistnämnda slopas indelningen i hovrättsrådstjänster av högre och lägre löneklass.

I propositionen föreslås att hovrättslagmanstjänster skall inrättas. Hovrätterna är för

närvarande indelade i divisioner med fyra ledamöter. Propositionen syftar till att hovrätternas organisation skall grundas på avdelningar, som är större än de nuvarande divisionerna och kan fungera som självständiga resultatenheter. Hovrättslagmannen skall vara resultatansvarig chef för avdelningen. I hovrätterna inrättas en hovrättslagmanstjänst för varje avdelning, dvs. sammanlagt i alla hovrätter 20 tjänster. För närvarande finns det 36 ordförande för ordinarie divisioner. När hovrättslagmanstjänsterna besätts första gången uppstår följaktligen en situation i vilken alla de hovrättsråd som fungerat som ordförande inte får en hovrättslagmanstjänst. Det föreslås därför att det skall stiftas en särskild lag med stadganden om vilket förfarande som skall iakttas första gången hovrättslagmännen utnämns.

Inrättandet av hovrättslagmanstjänster förutsätter att 1 kap. 3 § rättegångsbalken ändras. I paragrafen fastställs vilka som är hovrätternas ledamöter. Hovrättslagmännen måste fogas till stadgandet.

I hovrättslagen konstateras att ämbetsverket indelas i avdelningar. Lagskipningsärenden behandlas vid avdelningarnas sammanträden. Om det domföra antalet ledamöter vid sammanträdena stadgas i rättegångsbalken. I denna lag föreslås stadgas om överförandet av ärende till förstärkt sammanträde eller till plenum. Enligt förslaget till förordning kan ett lagskipningsärende eller en därmed sammanhängande fråga förordnas bli behandlat i förstärkt sammanträde eller i plenum, om detta är nödvändigt med tanke på enhetligheten i lagskipningen eller om saken är vittomfattande eller av principiell betydelse.

Det bifogade utkastet till hovrättsförordning preciserar innehållet i reformen. Ett viktigt mål har varit att ge hovrätterna större möjlighet än nu att såsom ämbetsverk påverka sina interna arbetsmetoder. Hovrätternas storlek varierar. Det är därför nödvändigt att beakta deras storlek och verksamhetsförhållanden och organisera de olika ämbetsverkens verksamhet på något olika sätt i olika hovrätter. Hovrätternas interna arbetsmetoder bestäms för närvarande i detalj i hovrätternas arbetsordning, som fastställts av högsta domstolen. Avsikten är att slopa den strikta styrningen av arbetsmetoderna, stadgad på normnivå av en högre myndighet. I förordningsutkastet föreslås att hovrätternas president skall fastställa ämbetsverkets arbetsordning. Därför föreslås i propositionen

att stadgandet i 14 § (804/49) lagen om högsta domstolen, enligt vilket högsta domstolen fastställer hovrätternas arbetsordning, skall slopas.

I utkastet till hovrättsförordning föreslås att en ny typ av tjänster, assessorstjänster, skall inrättas i hovrätterna för lagskipningsuppgifter. Eftersom utnämningen till tjänsten utgör ett led i meriteringen för en domartjänst, bör det vara möjligt att anföra besvär över ett utnämningsbeslut. Besvärsrätten i fråga om assessorstjänster fogas till lagen om fullföljd vid sökande av domstolstjänst (975/89). Advokatfiskalstjänsterna dras in. Det blir därför nödvändigt att omorganisera advokatfiskalernas uppgifter. Överförandet av advokatfiskalernas åklagaruppgifter på andra myndigheter genomförs samtidigt med en särskild författningsändring.

2. Propositionens verkningar

Syftet med propositionen är att skapa bättre möjligheter än för närvarande att effektivt utnyttja hovrätternas personal och andra resurser. Reformen innebär att hovrätternas nuvarande system, enligt vilket arbetsmängden mäts utgående från fasta arbetsmängder per dag, slopas. Systemet är osmidigt och lämpar sig inte för ett resultatstyrt ämbetsverk. Genom att slopa det och ta i bruk en ny organisation ökar möjligheterna att förbättra produktiviteten.

I propositionen förutsätts inte att personalen utökas. Personalstrukturen ändras emellertid genom att det för varje avdelning inrättas en hovrättslagmanstjänst och en assessorstjänst.

Hovrättslagmanstjänsterna föreslås inrättas i löneklasserna A 29. En motsvarande mängd hovrättsrådstjänster i samma avlöningsklass

föreslås indras. Vid hovrätterna föreslås sammanlagt 20 hovrättslagmanstjänster inrättas.

På varje avdelning inrättas en assessorstjänst. En assessor skall vara en sådan föredragande i hovrätten som har den behörighet som krävs för att vara ställföreträdande ledamot, och bistår hovrättslagmannen i organiserandet av arbetet på avdelningen. I samband med reformen inrättas i hovrätterna också kanslicheftjänster och indras motsvarande sekreterartjänster.

Propositionen medför inga andra ekonomiska verkningar eller verkningar i fråga om personalen.

3. Beredningen av propositionen

Förslaget har utarbetats utgående från ett betänkande av en hovrättsarbetsgrupp som justitieministeriet tillsatte den 21 november 1989 och utlåtanden som har avgetts om betänkandet. Utlåtanden begärdes av samtliga hovrätter, finansministeriet, Finlands hovrättsdomare r.f. och Tuomioistuinten kansliavirkailijat r.y. Dessutom har hovrätternas presidenter behandlat förslaget vid flera sammanträden, i vilka också högsta domstolens president har deltagit. Därefter har beredningen av förslaget fortsatt som tjänsteuppdrag varvid förhandlingar har förts med presidenterna och representanter för Finlands hovrättsdomare r.f. Över förslaget har ytterligare begärts utlåtanden av statsrådets justitiekansler till den del som frågan gäller indragandet av advokatfiskalstjänsterna och omorganiseringen av uppgifterna samt av försvarsministeriet om omorganiseringen av åklagaruppgifterna i militära rättegångsärenden.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Hovrättslag

1 §. *Hovrätterna.* I paragrafen räknas de hovrätter upp som fungerar som allmänna överrätter. Förteckningen upptar de nuvarande sex hovrätterna.

På samma sätt som tingsrätternas domkretsar skall hovrätternas domkretsar fastställas genom statsrådsbeslut. Enligt 12 § 1 mom. 7 punkten reglementet för statsrådet (995/43) skall ärenden som gäller den judiciella indelningen avgöras av statsrådet.

När muntliga förhandlingar börjar användas i större utsträckning kommer det att bli nöd-

vändigt att hålla hovrättssammanträden också på andra orter än den där hovrätten är belägen. Behovet av sammanträdesplatser och lokaler kommer att utredas särskilt.

2 §. *Hovrättens uppgifter.* I paragrafen regleras hovrättens uppgifter. För närvarande definieras uppgifterna i 8 kap. 1 och 2 §§ rättegångsbalken, vilka genom ändringen av rättegångsbalken av den 22 juli 1991 (1052/91) har flyttats till 4 kap. 1 och 2 §§ nämnda lag. Dessa lagrum föreslås bli upphävda. I syfte att göra stadgandena klarare föreslås att hovrättens verksamhetsområde skall fastställas i hovrättslagen på samma sätt som t.ex. högsta domstolens uppgifter räknas upp i lagen om högsta domstolen. Stadgandenas sakinhåll ändras inte.

Paragrafens 1 och 2 mom. anger hovrättens primära arbetsfält, behandlingen av lagskipningsärenden. I 3 mom. fastställs de justitieförvaltningsärenden som hör till hovrätten och skyldigheten att övervaka tingsrätterna. Utöver uppgiften att sköta sin egen beslutsverksamhet skall hovrätten övervaka nivån på lagskipningen inom hovrättens hela domkrets. Om hovrätten observerar brister eller motstridigheter i lagskipningsverksamheten skall den vidta nödvändiga åtgärder. Detta sker t.ex. genom diskussioner i olika sammanhang med cheferna för underrätterna, besök i underrätterna och genom att ordna utbildning.

I paragrafen ingår också ett uttryckligt stadgande om hovrättens möjlighet att framlägga förslag om den märker att någon omständighet i lagskipningsverksamheten eller något stadgande som skall tillämpas på den behöver ändras eller utvecklas. De normkällor som de allmänna domstolarna tillämpar i sitt lagskipningsarbete blir alltmer omfattande. Utöver nationella lagar, förordningar och författningar på en lägre nivå skall domstolarna beakta också övernationella rättskällor. Sådana är t.ex. Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och de avgöranden som träffas av de organ som övervakar tillämpningen av den, dvs. människorättskommissionen, människorättsdomstolen samt ministerkommittén. Andra avtal som eventuellt skall iaktas är huvudavtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och protokollen och bilagorna till det samt den del av Europeiska gemenskapernas lagstiftning som skall tillämpas till följd av EES-avtalet. Särskilda övervakningsorgan har

inrättats för att kontrollera tillämpningen också av dessa normer. Vid en konflikt mellan nationella och övernationella normer ger de nationella författningarna vika. Det är sannolikt att sådana situationer kommer att uppstå allt oftare. Hovrätterna, som fungerar som allmänna överrätter, blir tvungna att tillämpa rättskällor som täcker ett synnerligen vidsträckt område och kommer då av nödvändighet att lägga märke till eventuella behov att ändra författningarna. Syftet med stadgandet är att betona hovrättens möjlighet att framlägga förslag till rättelse av en brist som den har observerat för den myndighet som svarar för lagberedningen.

3 §. *Domare vid hovrätten.* I paragrafen räknas hovrättens domare upp. De utgörs av presidenten och ledamöterna, dvs. hovrättslagmännen och hovrättsråden. I det förordningsutkast som bifogats propositionen föreslås att hovrättens interna organisation utvecklas så att större enheter, avdelningar, bildas av de nuvarande divisionerna och att varje avdelning skall ha en hovrättslagman som chef. Avdelningschefens uppgifter kommer att skilja sig från de nuvarande divisionsordförandenas uppgifter, eftersom det i ett resultatstyrt ämbetsverk är chefen som bär ansvaret för ledningen av sin enhet och för att resultatmålen uppnås. Därför föreslås att en hovrättslagmanstjänst, som kan sökas, inrättas på varje avdelning. De nuvarande ordförandena för divisionerna förordnas enligt tjänsteålder utan ansökningsförfarande.

Dessutom föreslås att indelningen i hovrättsrådstjänster av högre och lägre löneklass slopas bland ledamöternas tjänstetitlar. Tjänsterna skall dock fortfarande finnas i flera olika löneklasser. Detta är ändamålsenligt för att möjligheten till avancemang skall kvarstå.

Behörighetsvillkoren för domartjänsterna har inte ändrats. För president-, hovrättslagmans- och hovrättsrådstjänst krävs juris kandidatexamen samt skicklighet i och erfarenhet av domaruppgifter. För presidenten och hovrättslagmän har inte uppställts andra behörighetsvillkor än de som gäller för de övriga domarna i hovrätten. Vid utnämning till en chefstjänst betraktas emellertid förmåga att sköta uppgiften som chef för ett ämbetsverk eller en avdelning som en särskild merit.

Om övriga tjänster och behörighetsvillkoren för dem stadgas i hovrättsförordningen.

4 §. *Utnämning av domare.* I paragrafen hänvisas till stadgandet i regeringsformen om

utnämning av presidenten och hovrättsledamöterna. Förfarandet vid utnämning av en hovrättslagman är sålunda detsamma som vid utnämning av ett hovrättsråd. Om förfarandet vid utnämning av hovrättens president stadgas i 87 § 3 punkten regeringsformen och om förfarandet vid utnämning av ledamöterna i 87 § 4 punkten och 89 § 1 mom. regeringsformen.

Tjänsten som hovrättspresident besätts utan att den förklaras ledig. Anmälningar till tjänsten görs hos högsta domstolen, på vars förslag tjänsten besätts. Utnämmande myndighet är republikens president, som också utnämner hovrättens ledamöter. Beträffande de sistnämnda tjänsterna gör hovrätten ett tjänsteförslag, över vilket besvär kan anföras hos högsta domstolen och om vilket högsta domstolen avger sitt yttrande.

5 §. *Extraordinarie hovrättsråd.* I hovrätterna finns för närvarande sammanlagt 13 extraordinarie hovrättsråd. Stadganden om extraordinarie hovrättsråd ingår i lagen om tjänster vid hovrätterna, som föreslås bli upphävd. Möjligheten att utnämna extraordinarie hovrättsråd för att klara av anhopningar av ärenden eller av något annat särskilt skäl bör bevaras. Europarådets människorättskonvention förutsätter att domstolarna är upprättade genom lag och oavhängiga. De tidsbegränsade domarutnämningarna har inte ansetts äventyra domstolarnas oavhängighet, förutsatt att en domstolsledamot åtnjuter oavsättlighet under den tid han innehar sin tidsbegränsade domartjänst.

Stadgandena om utnämning av extraordinarie hovrättsråd, behörighetsvillkor och rätten till lön bevaras i sin nuvarande form. I 43 § statstjänstemannalagen (755/86) stadgas om befrielse av en person som har utnämnts till en tjänst för en viss tid från att under den tiden sköta sin tidigare tjänst hos staten.

6 §. *Ställföreträdande ledamöter.* Om en hovrättsledamot är tjänstledig t.ex. på grund av sjukdom har praxis varit att en föredragande i hovrätten eller någon annan behörig person har utsetts till adjungerad ledamot för motsvarande tid. Ett motsvarande förfarande är nödvändigt också efter att de nya författningarna har trätt i kraft. Enligt 15 § i förordningsutkastet fungerar vid förhinder för hovrättslagmannen den i tjänsten äldsta ledamoten på avdelningen som hans ställföreträdare. Enligt 18 § i förordningsutkastet kan en ställföreträdande ledamot förordnas till ställföreträdare för ett

hovrättsråd. Benämningen adjungerad ledamot föreslås i detta sammanhang bli ändrad till det mera beskrivande ställföreträdande ledamot. Eftersom den ställföreträdande ledamoten fungerar som ställföreträdare för ett hovrättsråd och alltså som domare vid hovrättens sammanträde, är det sakenligt att också han är oavsättlig under den tid för vilken han har förordnats till ställföreträdare.

7 §. *Avdelningar samt förstärkt sammanträde och plenum.* I paragrafen konstateras att hovrätten är indelad i avdelningar. Närmare stadganden om avdelningarnas sammansättning utfärdas genom förordning. Lagskipningsärenden och fullföljdsärenden och extraordinarie fullföljdsärenden som gäller justitieförvaltningen avgörs vid avdelningarnas sammanträden.

Enligt 6 § 2 mom. i den gällande förordningen om hovrätterna har hovrättspresidenten rätt att i syfte att övervaka enhetligheten i tillämpningen av rättsgrundsatserna och i lagtolkningen vid hovrättens avgöranden förordna att ett ärende skall upptas till förnyad prövning antingen under hans ordförandeskap i division eller i plenum. I fullföljdsdomstolar med många ledamöter har det av tradition varit möjligt att använda plenarsammansättning eller en förstärkt division vid övervakningen av enhetligheten i tillämpningen av rättsgrundsatserna. Detta stadgas inte bara i fråga om hovrätterna utan också beträffande högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen och vissa andra domstolar. Stadgandena ingår inte i rättegångsbalken utan i organisationsförfattningarna för var och en domstol.

Enligt det föreslagna stadgandet kan presidenten också i framtiden förordna att ett mål eller ärende eller en därtill hörande fråga behandlas vid ett förstärkt sammanträde. Om sammansättningen vid ett förstärkt sammanträde stadgas i lagen. Närmare stadganden om överföring av ett mål eller ärende utfärdas genom förordning. Om den rådande åsikten vid ett sammanträde, vid vilket avgörande i ett mål eller ärende skall fattas, avviker från den rättsgrundsats eller lagtolkning som högsta domstolen, hovrätten i fråga eller någon annan hovrätt omfattar, kan presidenten förordna att saken hänskjuts till ett förstärkt sammanträde. Han har samma rätt också i fråga om andra mål eller ärenden, om de är vittomfattande eller av principiell betydelse. Under samma förutsättningar kan presidenten förordna att saken skall behandlas i plenum. Ett mål eller

ärende i vilket muntlig förhandling har förrättats eller bör förrättas får emellertid inte utan särskilt skäl överföras till behandling i en förstärkt sammanträde eller i plenum.

I hovrättsförordningen skall stadgas om de frågor som skall behandlas i plenum. Dessa är framför allt avgöranden som gäller utnämningar. Plenum är beslutfört när minst hälften av de av hovrättens ordinarie och extraordinarie ledamöter som är i tjänst är närvarande. Beträffande domfört antal ledamöter hänvisas i övrigt till gällande stadganden om domförhet.

Enligt 23 kap. 1 § rättegångsbalken är hovrätten för tillfället domfört med tre ledamöter. Genom ändringar av rättegångsbalken (1052/91 och 595/93), vilka ansluter sig till underrättsreformen har även stadgandena om hovrättens beslutförhet ändrats. Om beslutför sammansättning stadgas i 2 kap. 8 § rättegångsbalken då underrättsreformen genomförts den 1 december 1993. Hovrätten är fortsättningsvis beslutfört med tre ledamöter. En ledamot kan dock avgöra ett ärende som gäller återtagande av ändringsansökan eller upptagande av ett ärende till muntlig behandling samt avgöra åtgärd som ansluter sig till ärendets beredning. Ur det ovan nämnda hovrättskommissionens betänkande föreslås att sammansättningen med två ledamöter tas i bruk. Vid behandling av besvärstillstånd är hovrätten beslutfört med två ledamöter.

Om beslutfört antal ledamöter i militära rättegångsärenden stadgas i 3 § militära rättegångslagen (326/83) och om domfört antal i hyresmål i 29 § hyreslagen (650/73).

8 §. *Bemyndigande att utfärda förordning.* I paragrafen ingår ett specificerat bemyndigande att utfärda förordning. Genom förordning kan stadgas om annat än domartjänster, behörighetsvillkoren för dem, förfarandet för att besätta dem, tjänstledigheter, förordnandet av vikarier, hovrättens plenum och avdelningar samt de uppgifter som hör till domstolens ledamöter och tjänstemän, behandlingen av administrativa och ekonomiska frågor samt annat som gäller verkställigheten av denna lag.

9 §. *Ikraftträdelsestadgande.* Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 1994. Genom lagen upphävs lagen om inrättande av Helsingfors hovrätt och lagen om inrättande av två nya hovrätter samt lagen om tjänster vid hovrätterna. I samband med den föreslagna lagen föreslås det att också 8 kap. 1 och 2 §§ rättegångsbalken, vilka enligt ovan nämnda lag

1052/91 blir 4 kap. 1 och 2 §§ den 1 december 1993, skall upphävas. Förslaget angående detta ingår i nedan anförda förslag till ändring av rättegångsbalken.

I lagen om inrättande av Helsingfors hovrätt stadgas att tjänsteåtal, som skall utföras emot innehavare av tjänst eller befattning och med stöd av särskilda stadganden eller bestämmelser hade bort handläggas av Åbo hovrätt såsom första instans, skall, sedan ifrågasvarande lag trätt i kraft, handläggas av Helsingfors hovrätt, förutom tjänsteåtal, som skall utföras emot lantrådet eller ledamot av landskapsnämnden i Åland. Lagen trädde i kraft den 1 oktober 1952 och den föreslås nu bli upphävd. Vissa stadganden som utfärdats före den 1 oktober 1952 och enligt vilka ett tjänsteåtal skall behandlas av Åbo hovrätt är emellertid fortfarande i kraft. De gäller bl.a. tjänstemän vid högsta domstolen, föredragande vid statsrådet och av republikens president eller kanslern utnämnda lärare och tjänstemän vid Helsingfors universitet. I ikraftträdelsestadgandet i hovrättslagen bör därför intas en paragraf som motsvarar det stadgande som skall upphävas.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan den träder i kraft.

1.2. Lag om utnämning av hovrättslagmän när tjänsterna besätts första gången

1 §. I paragrafen konstateras att tillämpningen av lagen begränsas till den första gången tjänsterna besätts.

2 §. Avsikten är att inrätta sammanlagt 20 hovrättslagmanstjänster i hovrätterna. För närvarande finns det 36 ordinarie divisioner i hovrätterna och alla divisionsordföranden kan därför inte få en tjänst som hovrättslagman såsom chef för en avdelning i den nya organisationen. Enligt förordningen om hovrätterna är det för närvarande de i tjänsten äldsta hovrättsråden som är ordförande för divisionerna. Såsom av motiveringen till den föreslagna hovrättslagen framgår avviker hovrättslagmannens uppgifter från de nuvarande divisionsordförandenas uppgifter därigenom att till hovrättslagmannen hör utöver lagskipningsuppgifter också uppgifter i anslutning till ledningen och administrationen av avdelningen. Hovrättslagmanstjänsterna kommer därför i framtiden att kunna sökas. Eftersom ett fullständigt ansökningsförfarande inte kan iaktas första

gången tjänsterna besätts, föreslås att de av de nuvarande ordförandena som har den bästa förmågan att sköta uppgiften väljs till den.

I 87 och 89 §§ regeringsformen, sådana de lyder ändrade genom lag som givits den 10 juli 1987 och som träder i kraft den 1 december 1993 (637/87), stadgas om förfarandet vid utnämning av hovrätternas ledamöter. Enligt dessa stadganden utnämner republikens president hovrätternas ledamöter på grundval av hovrättens tjänsteförslag. I förslaget uppför hovrätten de tre enligt fastställda grunder mest förtjänta av de sökande. Högsta domstolen avger utlåtande över tjänsteförslaget. Besvär kan anföras över tjänsteförslaget hos högsta domstolen.

I propositionen föreslås att utnämningen skall ske på hovrättens framställning i stället för på grundval av hovrättens tjänsteförslag. Högsta domstolen avger enligt förslaget utlåtande om saken. Republikens president utnämner till tjänsten.

Med tanke på rättsskyddet för den som har anmält sig till tjänsten stadgas att anmärkning mot hovrättens framställning kan göras hos högsta domstolen. I anmärkningen kan den som söker tjänsten fästa uppmärksamhet vid de frågor han önskar.

3 §. För att utnämningarförfarandet under övergångsperioden skall vara överskådligt krävs att kretsen av dem som kan anmäla sig till en hovrättslagmanstjänst begränsas till de hovrättsråd av högre löneklass som är divisionsordförande i hovrätten i fråga när lagen träder i kraft.

4 §. I paragrafen föreslås att hovrättslagmännen får behålla sin rätt att kvarstå i sin tjänst så som det stadgas i 25 § lagen om införande av statstjänstemannalagen (756/86). I nämnda paragraf stadgas att den i 50 § statstjänstemannalagen stadgade avgångsåldern inte tillämpas på en domare i den tjänst som han innehar då statstjänstemannalagen träder i kraft. I tjänsten tillämpas den avgångsålder som gällde då statstjänstemannalagen trädde i kraft. Denna rätt tillkommer alltså en domare så länge han innehar den hovrättslagmanstjänst som han har fått med stöd av den föreslagna lagen. Till hovrättslagmän utnämnda domare, vilkas avgångsålder vid tidpunkten för utnämningen är 70 år, bibehåller sålunda rätten att kvarstå i den nya tjänsten till denna ålder.

5 §. Lagen föreslås träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst, för att hovrätts-

lagmännen skall kunna utnämnas till sina tjänster innan hovrättslagen träder i kraft. För att utnämningarna skall hinna utföras i tid bör lagen ge möjlighet till att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter kan vidtas innan den träder i kraft.

1.3. Rättegångsbalken

1 kap. 3 §. I stadgandets nuvarande form konstateras att hovrätterna har en president och såsom ledamöter hovrättsråd. Stadgandet bör kompletteras i fråga om hovrättslagmännen.

4 kap. Till denna del hänvisas till vad som anförts i motiveringen till 9 § i förslaget till hovrättslag. Emedan ifrågavarande 4 kap. inte längre innehåller andra gällande paragrafer än 1 och 2 §§, föreslås det att hela kapitlet skall upphävas.

1.4. Lag om ändring av lagen om fullföljd vid sökande av domstolstjänst

2 §. Stadgandet föreslås bli ändrat så att besvär kan anföras hos högsta domstolen också över utnämningar till hovrättsassessorstjänster.

Enligt 92 § statstjänstemannalagen får ändring inte sökas i beslut som gäller utnämningar, om inte därom stadgas särskilt i lag. Enligt 5 § lagen angående bringande i verkställighet av Regeringsformen för Finland får besvär anföras hos överordnad myndighet över tjänsteförslag som myndighet uppgjort enligt 89 § regeringsformen. Detta innebär att besvär får anföras över utnämning av hovrättsledamot. Då det vid utnämning till en fiskalstjänst är fråga om avancemang i en domarkarriär har i lagen om fullföljd vid sökande av domstolstjänst (975/89) i tiderna intagits besvärsmätt beträffande fiskalstjänster. En assessor fungerar som äldste föredragande vid hovrätten och tjänsten motsvarar därför en fiskalstjänst när det gäller att vinna behörighet för domaruppgifter. Det föreslås därför att besvär skall få anföras också över utnämningar till assessorstjänster.

1.5. Lag om Högsta domstolen

14 §. På de grunder som nämns i den

allmänna motiveringen föreslås att stadgandet om att högsta domstolen fastställer hovrätternas arbetsordning skall strykas ur paragrafen.

2. Ikraftträdande

Lagen om utnämning av hovrättslagmän när tjänsterna besätts första gången föreslås träda i kraft så snart den har antagits och blivit stadfäst. Detta är nödvändigt för att hovrättslagmännen skall hinna utnämnas innan den nya lagen om hovrättens organisation träder i kraft. Övriga lagar föreslås träda i kraft den 1 mars 1994.

1.

Hovrättslag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Hovrätterna

Allmänna överrätter är Åbo, Vasa, Östra Finlands, Helsingfors, Kouvola och Rovaniemi hovrätter.

Om hovrätternas domkretsar bestäms genom beslut av stadsrådet.

2 §

Hovrättens uppgifter

Hovrätten behandlar besvär och klagan över tingsrättens avgöranden samt besvär över överexekutors beslut.

Hovrätten behandlar såsom första rättsinstans mål som gäller högförräderi och landsförräderi samt tjänsteåtal som hör till dess behörighet. Dessutom behandlar hovrätten övriga mål och ärenden som enligt särskilda stadganden skall avgöras av den.

Hovrätten behandlar justitieförvaltningsärenden som ålagts den samt övervakar verksamheten vid de domstolar som lyder under den och vidtar vid behov åtgärder för att avhjälpa missförhållanden som den observerat.

3. Lagstiftningsordning

Det lagförslag om besättande av hovrättstjänster som ingår i propositionen bör behandlas i grundlagsordning, eftersom i lagen föreslås avvikelser från det förfarande vid utnämning av domare som stadgas i Regeringsformen för Finland. Övriga lagförslag i propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Hovrätten kan ta initiativ som gäller lagskipningen samt utvecklande och ändring av lagstiftningen.

3 §

Domare vid hovrätten

Vid hovrätten finns en president och som övriga ledamöter hovrättslagmän och hovrättsråd.

Behörighetsvillkor för tjänsterna som president, hovrättslagman och hovrättsråd är juris kandidatexamen samt skicklighet i och erfarenhet av domaruppgifter.

4 §

Utnämning av domare

Presidenten i en hovrätt utnämns enligt 87 § 3 punkten regeringsformen utan att tjänsten förklaras ledig. Hovrättens ledamöter utnämns i den ordning som anges i 87 § 4 punkten och 89 § 1 mom. regeringsformen.

5 §

Extraordinarie hovrättsråd

På grund av antalet eller arten av de mål och

ärenden som skall behandlas eller av något annat särskilt skäl kan till hovrätten förordnas extraordinarie hovrättsråd för en viss tid. Ett extraordinarie hovrättsråd skall ha den behörighet som anges i 3 § 2 mom.

Ett extraordinarie hovrättsråd utnämns i samma ordning som en ordinarie hovrättsledamot. Ett extraordinarie hovrättsråd har under den tid för vilken han har utnämnts samma rätt att kvarstå i tjänsten som i regeringsformen stadgas för domare.

Ett extraordinarie hovrättsråd har rätt till lön på samma grunder som en innehavare av en hovrättsrådstjänst.

6 §

Ställföreträdande ledamöter

Vid förhinder för ett hovrättsråd kan en ställföreträdande ledamot förordnas i hans ställe så som närmare stadgas genom förordning. En ställföreträdande ledamot har under den tid för vilken han har förordnats till ställföreträdande ledamot samma rätt att kvarstå i tjänsten som i regeringsformen stadgas för domare.

7 §

Avdelningar samt förstärkt sammanträde och plenum

Hovrätten är indelad i avdelningar. Lagskipningsärenden samt ärenden som gäller ändringssökande och extraordinärt ändringssökande i justitieförvaltningsfrågor behandlas och avgörs vid avdelningarnas sammanträden.

Hovrättens president kan överföra ett mål eller ärende eller en därtill hörande fråga till behandling vid ett förstärkt sammanträde eller i plenum så som närmare stadgas genom förordning. Till sammansättningen vid ett förstärkt sammanträde hör presidenten som ordförande samt de ledamöter som tidigare be-

handlat saken och tre andra ledamöter utsedda bland de ordinarie ledamöterna genom lottning.

I hovrättens plenum deltar presidenten, hovrättslagmännen samt de ordinarie och extraordinarie hovrättsråden. Plenum är beslutfört när minst hälften av de ledamöter som är i tjänst är närvarande.

I övrigt stadgas särskilt om domfört antal ledamöter vid hovrätten.

8 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Om behörighetsvillkoren för andra tjänster än domartjänster samt förfarandet vid tillsättning av dem, om tjänstledighet, förordnande av vikarier, hovrättens plenum och avdelningar samt om de uppgifter som hör till domstolens ledamöter och andra tjänstemän, om behandlingen av administrativa och ekonomiska ärenden samt om verkställigheten av denna lag i övrigt stadgas genom förordning.

9 §

Ikraftträdelsestadgande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Genom lagen upphävs lagen den 18 januari 1952 om inrättande av Helsingfors hovrätt (18/52) samt lagarna den 14 april 1976 om inrättande av två nya hovrätter och om tjänster vid hovrätterna (318 och 319/76) jämte ändringar.

Ett tjänsteåtal som drivs mot en innehavare av en tjänst eller befattning och som enligt särskilda stadganden eller föreskrifter utfärdade före den 1 oktober 1952 skall behandlas av Åbo hovrätt såsom första instans, skall behandlas vid Helsingfors hovrätt, med undantag av tjänsteåtal mot Ålands lantråd eller en ledamot av Ålands landskapsstyrelse.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag**om utnämning av hovrättslagmän när tjänsterna besätts första gången**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen föreskriver, stadgas:

1 §

Denna lag tillämpas när de hovrättslagmanstjänster som nämns i hovrättslagen (/) besätts första gången.

rättsråd av högre löneklass anmäla sig som är ordförande för de ordinarie divisionerna vid hovrätten i fråga.

2 §

Republikens President utnämner hovrättslagmännen på framställning av hovrätten.

De som har anmält sig till en tjänst kan göra anmärkning mot hovrättens framställning hos högsta domstolen. Högsta domstolen avger utlåtande om hovrättens framställning till Republikens President.

4 §

Ett hovrättsråd som har utnämnts till hovrättslagman i enlighet med denna lag behåller sin rätt att kvarstå i tjänsten så som stadgas i 25 § lagen om införande av statstjänstemannalagen (756/86).

5 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

3 §

Till en hovrättslagmanstjänst kan de hov-

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av rättegångsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i rättegångsbalken 4 kap., sådant det lyder i lag av den 22 juli 1991 (1052/91), samt *ändras* 1 kap. 3 §, sådan den lyder i lag av den 27 mars 1987 (354/87), som följer:

1 kap.

Om allmänna domstolar

3 §

Hovrätten har en president och såsom övriga ledamöter hovrättslagmän och hovrättsråd.

Denna lag träder i kraft den 199 .

4.

Lag**om ändring av 2 § lagen om fullföljd vid sökande av domstolstjänst**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2 § lagen den 10 november 1989 om fullföljd vid sökande av domstolstjänst (975/89), som följer:

2 §

Ändring i en hovrätts beslut om utnämning till en assessors- eller fiskalstjänst vid hovrätten får sökas genom besvär hos högsta domstolen. Besvärstiden är trettio dagar från dagen för beslutet.

Denna lag träder i kraft den 199 .

5.

Lag**om ändring av 14 § lagen om Högsta domstolen.**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 juli 1918 om Högsta domstolen 14 §, sådant detta lagrum lyder i lag av den 22 december 1949 (804/49), som följer:

14 §

Högsta domstolen fastställer sin egen arbetsordning. I arbetsordningen kan högsta domstolen befria i 2 § 2 mom. nämnda ledamöter från att behandla frågor som avses i 4 § 1 mom. 1—3 punkten och 5 § 2 mom. samt

ekonomiska och administrativa frågor som gäller högsta domstolen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 10 september 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Justitieminister *Hannele Pokka*

3.

Lag**om ändring av rättegångsbalken**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i rättegångsbalken 4 kap., sådant det lyder i lag av den 22 juli 1991 (1052/91), samt *ändras* 1 kap. 3 §, sådan den lyder i lag av den 27 mars 1987 (354/87), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 kap.

Om allmänna domstolar

3 §

Hovrätten har en president och såsom ledamöter hovrättsråd.

4 kap.

Om Hofrätt

1 §

Hofrätten, som är Konungens Högsta nämnd äger uppsicht och vård hafva, at i the Domstolar, som ther under höra, rätt skipas efter Lag, och thes rätta förstånd.

2 §

Överrätt besvär och klagan över underrätts avgöranden samt besvär över överexekutors utslag.

I första instans handlägger hovrätten mål om högförräderi och landsförräderi samt åtal för brott begånga av underdomare vid utövande av domarvärvet.

Därjämte avgör hovrätten de mål om brott i tjänsten, vilka enligt lag eller förordning falla under dess behörighet, ävensom övriga mål, om vilka i lag stadgas, att de skola avgöras av hovrätt.

1 kap.

Om allmänna domstolar

3 §

Hovrätten har en president och såsom *övriga* ledamöter *hovrättslagmän* och hovrättsråd.

4 kap.

Om hovrätt

1 §

(upphävs)

2 §

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den

199 .

4.

Lag**om ändring av 2 § lagen om fullföljd vid sökande av domstolstjänst**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 2 § lagen den 10 november 1989 om fullföljd vid sökande av domstolstjänst (975/89) som följer:

Gällande lydelse

2 §

Ändring i en hovrätts beslut om utnämning till en fiskalstjänst får sökas genom besvär hos högsta domstolen. Besvärstiden är trettio dagar från dagen för beslutet.

Föreslagen lydelse

2 §

Ändring i hovrätts beslut om utnämning till en *assessors- eller* fiskalstjänst vid hovrätten får sökas genom besvär hos högsta domstolen. Besvärstiden är trettio dagar från dagen för beslutet.

*Denna lag träder i kraft den**199 .*

5.

Lag**om ändring av 14 § lagen om Högsta domstolen.**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 juli 1918 om Högsta domstolen 14 §, sådant detta lagrum lyder i lag av den 22 december 1949 (804/49), som följer:

Gällande lydelse

14 §

Högsta domstolen uppgör sin arbetsordning och bestämmer arbetsordningen för hovrätterna. I sin arbetsordning kan högsta domstolen befria i 2 § 2 mom. nämnda ledamöter från handläggning av i 4 § 1 mom. 1—3 punkterna och 5 § 2 mom. avsedda samt högsta domstolen berörande hushållnings- och förvaltningsfrågor.

Föreslagen lydelse

14 §

Högsta domstolen *fastställer* sin egen arbetsordning. I arbetsordningen kan *högsta* domstolen befria i 2 § 2 mom. nämnda ledamöter från att behandla frågor som avses i 4 § 1 mom. 1—3 punkten och 5 § 2 mom. samt ekomiska och administrativa frågor som gäller högsta domstolen.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Hovrättsförordning

På föredragning av justitieministern stadgas med stöd av 7 och 8 §§ hovrättslagen (/) av den 199 :

Stadganden om hovrättens plenum och avdelningar

1 §

Hovrättens president är ordförande i plenum.

I behandlingen av lagskipnings- och lagstiftningsärenden deltar också de ställföreträdande ledamöterna.

2 §

Varje avdelning leds av en hovrättslagman. Till varje avdelning hör dessutom minst fem hovrättsråd samt nödvändigt antal övrig personal.

En avdelning kan samtidigt hålla flera sammanträden med olika sammansättningar. Ordet förs av hovrättslagmannen eller den i tjänsten äldsta av de ledamöter som deltar i sammanträdet. De ställföreträdande ledamöterna får inte utgöra majoritet bland de ledamöter som deltar i sammanträdet. En ställföreträdande ledamot får emellertid vidta de åtgärder som en enskild ledamot får vidta på hovrättens vägnar.

Hovrättens personal

3 §

Vid hovrätten kan utöver de tjänster som nämns i 3 § hovrättslagen (/) finnas tjänster som kanslichef, assessor och fiskal.

Vid hovrätten kan dessutom finnas annan personal i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande.

4 §

Behörighetsvillkor för tjänsten som kanslichef, assessor och fiskal är juris kandidatexamen samt erfarenhet av domaruppgifter.

5 §

Plenum utnämner assessorerna och fiskaler-

na. Övrig personal utnämns eller anställs av presidenten.

Personalens uppgifter

6 §

Hovrättens president leder hovrättens verksamhet. Presidenten skall bland annat

1) övervaka och utveckla hovrättens funktionsduglighet samt se till att resultatmålen uppnås,

2) övervaka att tillämpningen av rättsgrundsatser och tolkning av lag är enhetlig i hovrättens avgöranden,

3) fastställa hovrättens arbetsordning,

4) uppställa resultatmål för hovrätten och avdelningarna,

5) fastställa de grunder på vilka ärendena fördelas på avdelningarna,

6) förordna hovrättslagmännen, hovrättsråden, assessorerna och fiskalerna till avdelningarna i allmänhet för minst ett kalenderår åt gången, samt

7) se till att hovrätten på behörigt sätt övervakar de domstolar som lyder under den.

Presidenten skall höra alla personalgrupper vid hovrätten innan han fastställer arbetsordningen eller uppställer resultatmålen.

Presidenten fungerar som ordförande vid avdelningarnas sammanträden i den mån hans övriga uppgifter tillåter det.

7 §

En hovrättslagman skall

1) leda arbetet vid sin avdelning,

2) svara för den allmänna planeringen av arbetet vid avdelningen,

3) svara för att avdelningens resultatmål uppnås,

4) fastställa sammanträdes- och föredragningsturerna på sin avdelning, samt

5) se till att arbetet fördelas jämnt på avdelningen.

Hovrättslagmannen skall för sin del överva-

ka att tillämpningen av rättsgrundsatser och tolkningen av lag är enhetlig i hovrättens avgöranden.

Dessutom skall hovrättslagmannen utföra övriga uppgifter som enligt stadganden eller bestämmelser hör till honom.

8 §

Kanslichefen skall underställd presidenten sköta hovrättens förvaltning. Om inte något annat bestäms i arbetsordningen skall kanslichefen

- 1) uppgöra ett budgetförslag och följa hur budgeten iakttas,
- 2) för sin del följa hur resultatmålet uppnås,
- 3) sköta informationen,
- 4) sköta planeringen och organiserandet av utbildningen, samt
- 5) bereda och föredra övriga ärenden som skall avgöras i plenum och av presidenten.

Dessutom skall kanslichefen utföra övriga uppgifter som enligt stadganden eller bestämmelser hör till honom.

Avgörande av förvaltningsärenden

9 §

I plenum i hovrätten avgörs ärenden som gäller

- 1) tjänsteförslag till tjänsterna som hovrättslagman och hovrättsråd,
- 2) tjänsteförslag till tjänsterna som lagman, tingsdomare, jordrättsdomare och jordrättsingenjör,
- 3) besättande av assessors- och fiskalstjänsterna, förordnande av vikarie för assessorerna och upptagande av ställföreträdande ledamöter för längre tid än två månader, framställningar till högsta domstolen om förordnande av ställföreträdande ledamöter för längre tid än sex månader eller upptagande av någon annan än en i 18 § angiven person som ställföreträdande ledamot,
- 4) beviljande av vichehäradshövdingstitel,
- 5) uppsägning av assessorer och fiskaler,
- 6) lagstiftningsärenden om vilka presidenten inte har bestämt att de skall behandlas på en avdelning eller i en arbetsgrupp, samt
- 7) övriga ärenden som presidenten bestämmer.

Ärendena avgörs i plenum på föredragning.

10 §

Presidenten avgör de förvaltningsärenden vid

hovrätten om vilka inte stadgas eller förordnas att de skall avgöras i plenum eller av någon annan tjänsteman vid hovrätten.

Presidenten kan förordna att ett förvaltningsärende som skall avgöras av honom skall avgöras i plenum.

Presidenten kan hänskjuta andra ärenden eller grupper av ärenden än de som nämns i 6 § till kanslichefen.

Presidenten kan åta sig att avgöra ett enskilt förvaltningsärende som annars skall avgöras av kanslichefen eller någon annan tjänsteman.

Presidenten och övriga tjänstemän avgör till dem hörande förvaltningsärenden på föredragning, om inte något annat bestäms i arbetsordningen.

11 §

Vid hovrätten finns en ledningsgrupp som bistår presidenten i ledningen och utvecklandet av hovrättens verksamhet. Till ledningsgruppen hör presidenten som ordförande samt hovrättslagmännen och kanslichefen som medlemmar.

I ledningsgruppen behandlas

- 1) förslag till arbetsordning för hovrätten
- 2) förslag till resultatmål för hovrätten,
- 3) övervakningen av hur hovrättens resultatmål uppnås,
- 4) förslag till budget för hovrätten,
- 5) planer för peronalutbildning,
- 6) andra ärenden som bestäms i arbetsordningen, samt
- 7) andra ärenden som presidenten bestämmer.

Avgörande av lagskipningsärenden

12 §

Lagskipningsärenden samt justitieförvaltningsärenden som gäller ändringssökande och extraordinärt ändringssökande avgörs på föredragning eller vid muntlig förhandling, såvida inte något annat stadgas om någon sak. Om behandlingen av lagskipningsärenden stadgas i övrigt i rättegångsbalken.

Föredragande vid hovrätten är assessorerna och fiskalerna. Också ledamöterna kan vara föredragande. I arbetsordningen kan också någon annan tjänsteman vid hovrätten förordnas till föredragande.

13 §

Avviker den rådande uppfattningen vid ett

sammanträde, vid vilket överläggning om avgörandet i en sak sker, från de rättsgrundsatser eller den tolkning av lag som högsta domstolen eller hovrätten eller någon annan hovrätt har omfattat, kan presidenten förordna att saken eller någon viss fråga i anslutning till den skall behandlas i förstärkt sammanträde. Presidenten kan förordna att också andra mål eller ärenden eller frågor i anslutning till dem skall avgöras i en förstärkt sammanträde, om saken är vittomfattande eller av principiell betydelse.

Överförs ett mål eller ärende i sådana fall som avses i 1 mom. inte till behandling i förstärkt sammanträde, kan presidenten under samma förutsättningar förordna att det skall avgöras i plenum.

Ett mål eller ärende i vilket muntlig förhandling har förrättats eller skall förrättas får inte utan särskild anledning överföras till avgörande i förstärkt sammanträde eller i plenum.

14 §

Målen och ärendena skall behandlas i den ordning i vilken de anhängiggörs. Nedan nämnda mål och ärenden behandlas emellertid såsom brådskande före andra i följande ordning:

1) häktningar enligt tvångsmedelslagen (450/87) i hovrätten samt klagan i häktningsärenden och ärenden som gäller reseförbud,

2) klagan över beslut som gäller förvar enligt utlänningslagen (378/91),

3) brottmål som gäller häktade och sådana som är avstängda från tjänsteutövning,

4) konkursmål, samt

5) mål och ärenden som annars enligt lag skall behandlas i brådskande ordning.

Närmare eller från 1 mom. avvikande bestämmelser om den ordning i vilken mål och ärenden skall behandlas kan utfärdas i arbetsordningen.

Tillfälliga tjänstearrangemang

15 §

Vid förhinder för presidenten fungerar den enligt tjänsteår äldsta av de hovrättslagmän som är i tjänst som hans ställföreträdare. Vid förhinder också för hovrättslagmännen fungerar det enligt tjänsteår äldsta av de hovrättsråd som är i tjänst som ställföreträdare för presidenten.

Vid förhinder för en hovrättslagman funge-

rar den i tjänsten äldsta ledamoten på avdelningen som hans ställföreträdare.

16 §

Presidenten kan ta tjänstledighet under högst 30 dagar om året. Tjänstledighet för längre tid beviljas av högsta domstolen.

17 §

Presidenten beviljar hovrättslagmännen och hovrättsråden tjänstledighet för högst ett år. Tjänstledighet för längre tid än ett år beviljas av högsta domstolen. Presidenten beviljar kanslichefen, assessorerna och fiskalerna tjänstledighet.

Presidenten förordnar vikarie för kanslichefen och fiskalerna. Presidenten förordnar vikarie för assessorerna för högst två månader.

18 §

Behöver hovrätten på grund av en ledamots tjänstledighet eller av något annat skäl en ledamot till en avdelning, kan presidenten förordna en assessor till ställföreträdande ledamot.

Av samma skäl kan presidenten för högst två månader och plenum för högst sex månader uppta kanslichefen, en fiskal, en föredragande som under minst tre år skött fiskalsuppgifter eller en tingsdomare som ställföreträdande ledamot. Behövs en ställföreträdande ledamot för längre tid än sex månader eller vill hovrätten uppta någon annan som ställföreträdande ledamot, skall plenum göra en framställning i saken hos högsta domstolen, som förordnar en person som den finner lämplig till ställföreträdande ledamot. Plenum får likväl i avvaktan på svar tills vidare uppta någon av ovan nämnda tjänstemän som ställföreträdande ledamot.

Handlingar

19 §

I lagskipningsärenden upprättas över hovrätts dom och slutgiltiga beslut en liggare som undertecknas av dem som deltagit i avgörandet av saken. Föredraganden kontrasierar liggaren. Har omröstning företagits i saken eller avviker föredragandens förslag från avdelningens avgörande, antecknas de ledamöters yttranden som är av annan åsikt och föredragandens betänkande i liggaren.

En expedition som skall utges till en part undertecknas av föredraganden i ärendet eller en av presidenten förordnad tjänsteman. Av expeditionen skall framgå om röstning förrätats i ärendet samt namnen på dem som deltagit i avgörandet och föredragandens namn.

Om undertecknande av andra handlingar bestäms i arbetsordningen.

Särskilda stadganden

20 §

Hovrätten har rätt att av myndigheterna få de uppgifter den behöver för att utföra den övervakningsuppgift som avses i 2 § 3 mom. hovrättslagen.

21 §

Hovrättens kanslichef, assessorer och fiskaler åtalas för tjänstefel i hovrätten.

22 §

Vad som stadgas i denna förordning om hovrättsråd gäller också extraordinarie hovrättsråd, om inte något annat stadgas särskilt.

23 §

Hovrätten skall sammanträda regelbundet och så ofta att målen och ärendena avgörs inom rimlig tid och avdelningarnas resultatmål uppnås.

24 §

Närmare bestämmelser om behandlingen av mål och ärenden och övrig organisering av verksamheten utfärdas i hovrättens arbetsordning.

Hovrätten skall tillstålla justitieministeriet och högsta domstolen arbetsordningen för kännedom.

25 §

Denna förordning träder i kraft den 199 .

Genom den upphävs förordningen den 17 juli 1952 om hovrätterna (288/52) samt högsta domstolens beslut den 17 september 1952 om hovrätternas arbetsordning (333/52), jämte ändringar.

26 §

När assessorstjänsterna besätts första gången skall tjänsterna inte förklaras lediga.

